

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

Стимулиране на предприемачеството на територията на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

2018 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА	стр. 3
ВЪВЕДЕНИЕ	стр. 5
I. Методология	стр. 7
II. Еволюция на понятието и на феномена „предприемачество“	стр. 13
2.1. Научно-теоретични постановки и развитие на предприемачеството	стр. 13
2.2. Правни форми на предприемачески бизнес	стр. 24
2.3. Институционална подкрепа за развитие на предприемачеството	стр. 28
III. Състояние и перспективи пред предприемачеството на територията на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“	стр. 32
3.1. Социално-икономически характеристики и потенциал на територията	стр. 32
3.2. Анализ на профила на предприемача и предприемачеството на територията	стр. 38
IV. Възможности за стимулиране на предприемачеството на територията на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“	стр. 53
ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ	стр. 60
ИНФОРМАЦИОННИ ИЗТОЧНИЦИ	стр. 65
ПРИЛОЖЕНИЯ	стр. 67

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“
СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

БФП	Безвъзмездна финансова помощ
ВОМР	Водено от общностите местно развитие
ДФЗ	Държавен фонд „Земеделие“
ЕК	Европейска комисия
ЕО	Европейска общност
ЕС	Европейски съюз
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕСФ	Европейски социален фонд
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗМСП	Закон за малките и средни предприятия
ЗУСЕСИФ	Закон за управление на средствата от Европейските структурни и инвестиционни фондове
ИСУН 2020	Информационна система за управление и наблюдение на средствата от Европейския съюз в България в периода 2014-2020
ЛИДЕР	LEADER (Връзки между икономиката на селските райони и дейностите за развитие)
МЗХГ	Министерство на земеделието, храните и горите
МИГ	Местна инициативна група

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

МТБ	Материално-техническа база
МСП	Малки и средни предприятия
НСПРСР	Национален стратегически план за развитие на селските райони
НСИ	Национален статистически институт
ОБА	Общинска администрация
ОПНОИР	Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“
ОПРЧР	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“
ОПИК	Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“
ПМС	Постановление на Министерския съвет
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
СВОМР	Стратегията за водено от общностите местно развитие
СНЦ	Сдружение с нестопанска цел
СО	Сертифициращ орган
УО	Управляващ орган
ЮЛНЦ	Юридическо лице с нестопанска цел

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

ВЪВЕДЕНИЕ

Предприемачите са героите на нашето време.

Антонио Таяни

(Председател на Европейския парламент)

Настоящото проучване е извършено в изпълнение на Решение за одобрение на Стратегия за ВОМР №РД09-304/04.04.2018г. и Споразумение за изпълнение на Стратегия за ВОМР №РД50-34/20.04.2018г. на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“. Дейността е предвидена в съответствие с изискванията на НАРЕДБА №1 от 22 януари 2016г. за прилагане на подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на стратегия за Водено от общностите местно развитие“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.

Предприемачеството се счита за основен двигател на икономическото развитие. Неговата значимост и отговорност следва да се разглежда, както в икономически, така и в социален аспект. Отговорността и риска, които поема съвременният предприемач като основна фигура в предприемаческата дейност, се отнасят до управляването на идеи, процеси, хора, финанси, за които се изискват определени знания, умения и компетентности.

Изграждането на устойчив бизнес изисква от предприемача да поеме значителна икономическа и социална отговорност, което поражда потребността от съответстваща подкрепа и стимулиране.

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

Необходимостта от стимулиране се свързва и с недостатъчните традиции в сферата, културата и атмосферата за развитие на предприемачеството.

В настоящото проучване се поставят следните задачи:

- ▶ Извършване на преглед на научно-теоретичните постановки и развитието на предприемачеството.
- ▶ Преглед на правните форми на предприемаческия бизнес.
- ▶ Анализиране на състоянието и перспективите пред предприемачеството на територията на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“.
- ▶ Извеждане на възможности за стимулиране на предприемачеството на територията на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“.
- ▶ Формулиране на изводи и препоръки за стимулиране на предприемачеството на територията.

Предприемачеството е не само предизвикателна, но и динамично развиваща се област. Настоящото проучване с научно-теоретичната си част обобщава определени постановки, а с приложния си характер следва да служи като ръководство за стимулиране на предприемачеството и да подпомогне вземането на управленски решения в посока създаване на благоприятна среда за предприемаческа активност и повишаване на предприемаческата култура на територията на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“.

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

I. МЕТОДОЛОГИЯ

От ключово значение за настоящото проучване е осигуряването и използването на актуална информация, отразяваща точно ситуацията на територията на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“.

Информационното осигуряване се характеризира със:

- Събиране на изходни данни в процеса на проучване и осигуряване на информационната обезпеченост за анализа, която е от критично значение за качествено му извършване.
- Определяне на потенциално заинтересовани страни (потенциални предприемачи) от стимулиране на предприемачеството.
- Набиране, обработване, синтез и анализ на необходимите данни, даващи информация за възможностите за стимулиране предприемачеството на територията на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“.
- Идентифициране на потенциални информационни дефицити в качеството и обема на данните и предприемане на мерки за преодоляването им.

Обект на проучване е профила на предприемача и предприемачеството, проявата на предприемаческа активност и връзката ѝ с потребностите на идентифицираните като заинтересовани страни.

Предмет на проучване са възможностите за стимулиране на предприемачество на територията на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“.

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

Поставената в проучването *цел* е: разкриване в теоретичен и емпиричен план на възможности за стимулиране на предприемачеството на територията на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“.

За постигане на целта се поставят за решаване няколко изследователски задачи:

1. Да се представят социално-икономическите условия и местната специфика на територията на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“.

2. Да се определи целева група и изведат потенциално заинтересовани страни (потенциални предприемачи) от стимулиране на предприемачеството.

3. Да се разкрият измеренията и интереса на идентифицираните като заинтересовани страни от стимулиране на предприемачеството на територията на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“.

4. Да се очертае готовността им за кандидатстване с проекти към Стратегията за ВОМР на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“.

Направено е емпирично проучване на профила на предприемача и предприемачеството, проявата на предприемаческа активност и връзката ѝ с потребностите на идентифицираните като заинтересовани страни на територията на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“. Извадката се сформира от група, образувана чрез така наречения „метод на отзовалите се“. При този метод въпросите от допитването са обявявани на места, достъпни за интересуващата ни съвкупност – обучения на потенциални

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

бенефициенти, местни лидери, уязвими групи и на страницата на СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“ в Интернет. Предимство на онлайн изследването е, че осигурява покритие за потенциално заинтересовани страни от цялата територия на МИГ. Недостатък на метода е, че отзоваването зависи преди всичко от психологическите нагласи на изследваните лица, отколкото от степента им на заинтересованост и информираност.

Изследователски инструментариум

Използвани са изследователски методи в система, която включва:

- проучване, анализ и синтез, сравнения и аналогия, интерпретация на нормативни документи, статистически данни и информация от специализирани сайтове;
- контент – анализ на свързани с тематиката документи;
- създаване, провеждане, обработка, анализ и сравнителен анализ на данни от анкета, свързани с проучване на потенциално заинтересовани страни от стимулиране на предприемачеството.

Проучването се извършва в логическо и хронологично единство на фазите, като за постигане на целите се прилага припокриването им. Осъществява се на базата на анкетно допитване. За тази цел е изготвен въпросник. Анкетната карта е индивидуална и се попълва от изследваните лица доброволно и самостоятелно (Виж: Приложения). Тя е със закрити въпроси. Въпросникът е за събиране и анализ на данни и генериране на информация за

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

откриването на възможности за стимулиране на предприемачеството на територията.

Методически подход

С оглед на пълноценното използване на метода на анкетирането от изследователския екип, на екипа на СНЦ „Местна инициативна група Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“ също са дадени указания относно попълването на анкетната карта. Така при необходимост, потенциално заинтересованите лица ще получават своевременна помощ при попълване на анкетната карта.

Разработена е анкетна карта (въпросите в инструментариума са 10), след което стартира събиране и анализиране на емпирични данни и информация от различни източници за територията на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“.

Анкетната карта съдържа въпроси, свързани с желанието на отзовалите се да станат предприемачи, сферата, в която биха желали да развиват бизнес, нуждите им, за да станат предприемачи, каква форма на подкрепа биха искали да получават от Местната инициативна група, ако започнат да развиват стопанска дейност, къде биха искали да намират информация за започване и/или развитие на бизнес, кои за тях са мотивиращите фактори, за започване и/или развитие на собствен бизнес, кое им пречи за стартиране на бизнес на територията на МИГ, имат ли интерес за кандидатстване с проект към Стратегия за Водено от общностите местно развитие, възраст и пол.

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

Отпечатани и разпространени са 50 анкетни карти сред участници в обученията за потенциални бенефициенти, местни лидери и уязвими групи. Те са използвани като подходящо място за разпространение на анкетата, което позволява добро качество на събраната информация.

Изследователски трудности се появиха при осъществяването на последващ контакт с някои от лицата, свързан с неумение да се отговаря и попълва информация в анкетни листове, и даването на формални отговори. Това е обяснимо предвид състава на целевите групи на обученията. Това налага формата на общуване с тези респонденти да премине към друг вид допитване – интервю, при което въпросите се четат и отговорите се регистрират от интервюер.

Анкетната карта се публикува и на уеб страницата на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“: <http://www.mig.glavinitsa-sitovo.org/bg/m-news-bg/149-2018-11-21-14-31-15.html>. Изборът за тази възможност за анкетиране се определя от обстоятелството, че се осигурява сравнително добър достъп до интересуващата ни съвкупност, попълването на анкетата става в удобно време и място. За участие в изследването са поканени чрез сайта на Сдружението всички жители на община Главиница и община Ситово.

Наблюдава се следния интензитет на отговори и обратна връзка – за анкетна карта, разпространена сред участници в обученията, отзовалите се са 39 лица (78%), от лицата, които са получили анкетна карта. На разпространената през сайта на Сдружението анкетна карта са се отзовали – 3

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

лица.

Изложението на анализа следва поредността на въпросите в анкетната карта. Въпросите са поставени, съгласно целите на изследването и дават информация за:

- желанието на отзовалите се лица за развитие на предприемаческа дейност и сферата, в която биха желали да развиват бизнес;
- самопреценката им относно това, от което се нуждаят, за да станат предприемачи;
- подкрепата, която биха искали да получат от Местната инициативна група, ако започнат да развивате стопанска дейност;
- източниците на информация за започване и/или развитие на бизнес,
- мотивиращите фактори, за започване и/или развитие на собствен бизнес;
- пречките за стартиране на бизнес на територията на МИГ;
- интересът за кандидатстване с проект към Стратегия за Водено от общностите местно развитие;
- възраст и пол.

В хода на изложението част от информацията и резултатите от анкетата се представят в графичен вид, което спомага да се придобие по-ясна представа за анализиранияте характеристики.

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

II. ЕВОЛЮЦИЯ НА ПОНЯТИЕТО И НА ФЕНОМЕНА „ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО“

2.1. Научно-теоретични постановки и развитие на предприемачеството

Предприемачеството като категория подлежи на непрекъснато обновление и разширяване. На отделните етапи от развитието на обществото се изменя съдържанието и формата му. Исторически развитието на предприемачеството като теория и практика изминава еволюционен път до днешното му проявление и разбиране за същността му. То се определя от спецификата на развитие на обществото и икономическите дейности. В развитието на теорията за предприемачеството изследователи от различни области правят опити за интерпретации на понятието с цел да го обяснят по-добре и да дадат възможно най-точната и пълна формулировка.

Предприемачеството е понятие с богато съдържание и като такова може да се интерпретира от различни гледни точки и съответно да се разглеждат многопосочните му проявления. Вероятно по тази причина, засега няма изчерпателна и общоприета от науката и практиката дефиниция.

Терминът „предприемачество“ е с френски произход, от думите „entreprendre“, която означава предприемам нещо, и „entrepreneur“ – посредник или откривател на възможности. Основната идея върху която се фокусира

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

понятието е организирането, управляването и поемането на риска, свързан с дадена дейност.

Счита се, че за пръв път терминът „предприемачество“ се появява в Универсален търговски речник, издаден в Париж през 1723г. В него предприемачът е описан като човек, носещ отговорност за дадено производство или за строителството на обект.

Научният термин се въвежда в началото на XVIII в. от Ришар Кантийон (1680-1734). Той е сред първите автори, разглеждащи предприемача като индивид, поемащ (често непредсказуем) риск, който е и различен от осигуряващия капитал индивид.

Принос в тълкуването на предприемаческата дейност и фигурата на предприемача дава и икономиста Жан Батист Сей (1767-1832), който въвежда друго тълкуване на предприемачеството, като го определя за интегриращ фактор на трите основни производствени ресурси: земя, труд и капитал. Сей определя предприемача като особен индивид, откриващ алтернативи за бизнес, притежаващ свои присъщи характеристики, различни от тези на обикновения икономист.

Принос в развитието на предприемачеството има един от основоположниците на съвременната пазарна икономика – Адам Смит (1723-1790). Той определя два от най-важните принципа, основополагащи предприемачеството – икономическата свобода на индивида и разделението на труда.

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

Сериозен принос в разбирането на предприемачеството и ролята на предприемача дава Йозеф Шумпетер (1883-1950). За него предприемачът е индивид, надарен с широк поглед за процесите и явленията, способен да поеме разумен риск и да търси възможности за новости на пазара. За своето новаторство и пионерство, за поетия висок риск „да бъде пръв“, предприемачът получава „предприемаческа печалба“, или свръх печалба, докато следващите го предприемачи получават само възнаграждение за положените усилия. Шумпетер извежда фигурата на предприемача и го определя като особен вид индивид, надарен с широк поглед за процесите и явленията, способен да поеме разумен риск и да търси възможности за иновации на пазара. Разглежданите от него иновации се отнасят към:

- ново, неизвестно още за потребителите благо;
- внедряване на нов способ на производство;
- усвояване на нов пазар или нова пазарна ниша;
- нов източник на суровини, организация или реорганизация;
- организационно нововъведение.

В съвременен план за водещ изследовател в областта на предприемачеството се счита Питър Дракър (1909-2005). Сред неговите основни твърдения е това, че предприемачите развиват обществото, а не политиците, икономистите и притежателите на капитали. Той стига до ново, по-задълбочено разбиране за предприемача, неговата фигура и роля. Дракър прави заключение, че предприемачеството е по-скоро социално-психологическо, отколкото икономическо явление. Анализирайки характеристиките на

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

американската икономика в края на 60^{-те} години на XX век, той прави няколко основни извода:

- Американската икономика от мениджърска се е превърнала в „предприемаческа икономика“.
- Налице е един социалнопсихологически феномен – вместо относителната сигурност на работата в големите предприятия, милиони (предимно млади) американци поемат риска да създадат собствен бизнес, стремейки се към независимост.
- Към края на 60^{-те} години в САЩ мениджмънтът се е наложил като теория и практика, което позволява неговите достижения да се ползват, включително от новите предприемачи. Родил се е, както го нарича Дракър, „предприемаческият мениджмънт“.

На основата на анализи на процесите в американската икономика Дракър стига до едно по-широко схващане за предприемачеството – вътрешно (корпоративно) предприемачество. Той стига до извода, че предприемаческият процес съществува не само в малките и средни предприятия, но и в редица големи предприятия, където функциите на предприемача и мениджъра са разделени (за разлика от малките и средните фирми, където те са слети в едно). В такива адаптивни, иновативно и пазарно ориентирани фирми действат като (вътрешни) предприемачи обикновено ръководителите на отделите „Човешки ресурси“, „Иновации“, „Маркетинг“. Те играят ролята на откриватели на възможности и иноватори, подкрепяйки налагането на техните продукти на

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
 Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
 СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

пазара, включително под формата на новосъздавани от фирмата-майка самостоятелни малки фирми. Тезата на Дракър, че предприемачеството е по-скоро социално-психологическо, отколкото икономическо явление се налага все повече в научните модели, опитващи се да обяснят сложната същност на феномена предприемачество.

Заедно със световния принос в развитието на теорията за предприемачеството може да се разгледа и българският. Стефан Бочев (1881-1968) определя като недостатък на българското предприемачество отношението към спестовността и кредита. Той достига до заключението, че получените кредити, твърде често се използват за лично дело, а не за производствено потребление. Бочев споделя своите виждания по отношение на българската стопанска култура като прави сравнение с европейската. Обосновава установените различия с особеностите в социалната, културната и стопанската среда.

Друг български учен, Иван Ранков (1913-1968), разглежда предприемачеството от гледна точка на това, къде е мястото на предприемача в стопанската система, която се оценява в зависимост от това:

- какъв правен режим на собственост е установен;
- основните начала на производството;
- разпределението на доходите и принципите на трудовите отношения.

Направеният преглед дава основание да се твърди, че комплексна, общопризната теория за предприемачеството все още не е изградена. Така например според представителите на икономическо направление,

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

предприемачество има тогава, когато изгодата от създаването на предприятията (намалените разходи за дейността) е по-голяма отколкото при индивидуални усилия. За привържениците на „мениджърското направление“ един индивид се проявява като предприемач тогава, когато чувства, че може да управлява група от хора, които да предприемат съвместни усилия за реализацията на определена идея. Изследователите, извеждащи социологията на преден план приемат, че предприемачески събития (създаване на нови и растеж на съществуващи предприятия) има тогава, когато в обществото има подходящи за това социално-културни условия като традиции и положително отношение към предприемача. Поддръжниците на психологическото направление твърдят, че предприемаческо събитие има, само тогава, когато са налице определени индивиди със своите уникални характеристики като виждане в бъдещето, поемане на риск, способност за следване на целите.

От контекста на богатото разнообразие от определения за същността на предприемачеството може да се обобщи, че то се схваща като дейност, която е свързана с предприемането и осъществяването на дадена инициатива с цел реализиране на печалба. При това предприемачеството трябва да обезпечава по-ефективно използване на материалните и финансови ресурси, научно-техническия прогрес и да осигурява ръст в производителността на труда.

За целите на настоящото проучване се възприема следното определение, като се счита, че то е сравнително изчерпателно и отразява комплексния характер на феномена: предприемачеството е динамичен процес на съзидателно търсене и реализация на идентифицираните възможности чрез осъществяване

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

на независима и самостоятелна дейност при поемане на риск и отговорност за извършените действия и получаване на произтичащото от това парично и лично възнаграждение.¹

Определението поставя акцент върху няколко ключови характеристики на предприемачеството:

- иновативност – предприемачеството винаги се свързва с нещо ново – нов продукт, нова услуга, нова технология или нов пазар;
- независимост и самостоятелност на предприемача – обособена правна и икономическа самостоятелност и висока степен на независимост при вземане на бизнес решенията;
- поемане на риск – рисковете, които съпътстват бизнеса на предприемача могат да бъдат от финансово, психологическо или социално естество;
- икономическа изгода - за осъществяваната от тях дейност и положените усилия, предприемачите биват възнаграждавани. Паричните награди често се идентифицират като индикатор за успеха на предприемача. Личните награди, които понякога са много по-важни за предприемачите, се изразяват в удовлетвореност от постигнатите успехи, свобода и независимост от шефове, сигурност за работното място и др. Нещо повече, паричните възнаграждения се свързват с предприемаческия доход „който не трябва да се отъждествява с печалбата, получавана в бизнес организациите от рутинен тип,

¹ Кънев, П., В. Христова, Основи на предприемачеството, Свищов, 2009г., с. 20.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

които се основават на традиционните методи с неотклонно следване на действието на пазарните механизми и конкуренцията”.²

Изследователите на феномена разглеждат според различни критерии и множеството видове предприемачество. Основната цел, насочеността и решаваните задачи открояват социално предприемачество като комбиниращо социални и бизнес цели – най-вече в здравеопазването и образованието. Според признака пол се отделя „женско предприемачество“, насочено най-вече в областта, отговаряща на специфичните характеристики на жените-предприемачи. По признака възраст (до 29г.) се идентифицира младежко предприемачество, характеризиращо се с ентузиазъм, но и с липса на опит и ресурси. Признакът локация и сферата на действие откроява глобалното предприемачество. Разграничава се отделно „корпоративното предприемачество“, присъщо на големите фирми, в които за разлика от МСП, собствеността е разделена от мениджмънта и в които предприемачеството има твърде специфични измерения.

В икономическата литература през 80-те години на миналия век се откроява ново направление по въпросите на предприемачеството – вътрешно предприемачество. Авторите, които анализират това направление, считат, че появяването на вътрешното предприемачество е свързано с факта, че за да подобрят финансовия си резултат, много големи предприятия преминават към предприемаческа форма на организация на дейността си. Вътрешното предприемачество показва, че субект на предприемаческа дейност (новаторска,

²Кирев, Л. По въпроса за икономическата същност на предприемачеството. Сп. „Бизнес управление“ кн.2, Академично издание „Д.А.Ценов“ гр. Свищов, 1997г., с.14.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

творческа и др.) може да бъде не само предприемачът-собственик, но и наемният работник, сътрудникът, на когото обаче са предоставени условия за развитие на предприемаческа дейност. Под вътрешно предприемачество се разбира развитие на духа на предприемачеството и неговото осъществяване в съществуващите големи предприятия и организации. Условията за развитие на вътрешно предприемачество се свързват най-вече със създаване на условия за развитие и реализация на предприемаческите способности на работещите в предприятието.

Жизнено важен за успеха на предприемаческата дейност, независимо от вида ѝ, е предприемачът. Сред най-разпространените определения за предприемача са такива, които го определят като икономически агент, който намира пазарни възможности и събира в единство производствените фактори, за да използва тези възможности в едно предприятие, или като индивид, ориентиран към постоянни промени, който открива съществуващи възможности, поема разумен риск и въвежда нов продукт, технология или организация, навлиза на нов пазар или използва нови суровини и материали за производство.

С други думи, няма общопризната дефиниция за предприемач. Може да се стигне до обобщението, че по какъвто и начин да бъде формулирано, понятието винаги касае личностните качества на предприемача и предявява определени изисквания за знания, умения и компетентности, които може да се групират по следния начин:

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

- социално-психологически качества като креативност, инициативност, отговорност, гъвкавост, общителност, честност, постоянство, прецизност, наблюдателност, аналитично и комбинативно мислене, склонност за рискуване;
- професионални знания;
- умения за работа в екип;
- управленски умения.

С тях се свързва и предприемаческата способност за организиране на нови бизнес идеи, поемайки риск при въвеждане на нови техники и технологически решения и производството на нови продукти с цел осигуряване на възможно най-голяма печалба.

Може да се каже, че съществува връзка между качествата на предприемача и предизвикателствата, които стоят пред него. При това положителните качества по своя произход могат да се формират и изучават, но за тяхното надграждане и усъвършенстване играят роля средата, знанията, уменията и компетентностите.

Видовете предприемачи подобно на видовете предприемачество се дефинират според различни критерии. В зависимост от сферата на дейност, някои изследователи определят следните основни типове предприемачи: търговци (реализират стоки, създават ново потребителско търсене, като вниманието им е насочено към предпочитанията на клиентите), технократи (създават нова техника и технологии, организират производството, като главната им грижа е намаляване на производствените разходи), финансисти (със стремеж за придобиване на икономическа мощ и усет към борсовите

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

операции), производители (счита се, че са в основата на съвременната икономика и именно производството на стоки и услуги създава поле на действие за предприемачите търговци, технократи и финансисти).

Други изследователи³ считат, че предприемачите са два основни типа: такива, които реализират своите идеи в рамките на стопанската единица, и такива, чиято дейност обхваща развитието на организацията в условията на външната среда. Предприемачът в рамките на организацията притежава проникателност към новите идеи и цели тяхното осъществяване. Той не се опитва да стартира нов бизнес, но притежава потенциала да развие вече съществуващия такъв. Елитният предприемач в рамките на организацията е постигнал мястото си в йерархията на организацията и в този смисъл неговият принос се състои не в това да участва финансово, а да се използва неговия качествен потенциал. Независимият предприемач е основател на собствена фирма и няма желание да работи за друг. Повсеместният предприемач проявява стремеж към независимост, компанията стартира в ограничен мащаб – предимно дребни производители и търговци. Елитен предприемач са предимно най-успешните предприемачи, заемат много често солидни позиции в икономическия и социалния живот, което е в резултат от постигнати забележителни успехи със собствени средства. Екипен предприемач – екипната работа по принцип разширява бизнеса, докато индивидуалната предприемаческа дейност има за резултат осигуряване на приличен стандарт.

³Желязков, Г. Предприемачество и иновации, Изд. „Непедони“, СЗ, 2012, с. 36-38.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

Екипните предприемачи са по-конкурентоспособни на база, привлечени служители и специалисти.

Дадено общество може да използва предприемаческия потенциал под различни форми. Предприемачеството е мисловна нагласа и процес за създаване и развитие на икономическа дейност чрез съчетаване на поемането на рисковете, на иновативно мислене и креативност, с визията и желанието за независимост на отделната личност.

2.2. Правни форми на предприемачески бизнес

Законодателството в Република България регламентира възможностите за регистриране на фирми с различен правен статут. Правните форми на предприемаческия бизнес се свързват с правния статут на предприятията, който се регламентира от нормативни документи, които установяват кои стопански субекти са търговци. Правната форма на предприемаческия бизнес се регламентира в Търговския закон. Предоставянето на основна информация за специфичните характеристики на стопанските субекти осигурява ориентиране в предлаганите възможности за регистрация на фирма⁴.

Сравнително опростен начин за организиране на бизнеса с висока степен на свобода при вземане на решения е регистрацията като едноличен търговец. Той сам осигурява средствата за дейността си, управлява и представлява

⁴Съгласно Търговския закон фирмата е наименованието, под което търговеца упражнява занаятието си и се подписва.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

предприятието пред институциите, както и еднолично получава реализирания доход. Едноличните предприемачи функционират преди всичко в области като производство, търговия и услуги. Характерно за тях е, че могат да поддържат предприемаческа инициатива и да демонстрират бърза реакция и гъвкавост по отношение измененията на пазара. За основен недостатък се смята отговорността – регистриран като ЕТ, предприемачът отговаря пред кредиторите си за задълженията, поети от името на фирмата, не само с имуществото на ЕТ, но и с цялото си лично имущество.

Дружество с ограничена отговорност (ООД) е капиталово обединение и се образува от две или повече лица, които отговарят за задълженията на дружеството с дяловите си вноски. За задълженията си дружеството отговаря с цялото фирмено имущество, а не ограничено. Ограничена е отговорността на съдружниците към самото дружество в размер на направените дялови вноски. Капиталът на дружеството може да бъде както увеличаван, така и намаляван. Увеличаването може да стане чрез записване на нови дялове, увеличаване на дяловете, записване на нови съдружници. Намаляването може да бъде в резултат от връщане на капитал на напуснал съдружник, освобождаване от задължение за внасяне на част от обявен за внасяне капитал и др. Управлението на ООД се възлага на избран съдружник или може да се възложи на външно лице. Общото събрание на дружеството е основен орган на управление. Правата и задълженията, управлението, разпределението на печалбата и всички дейности, свързани с дружеството, се конкретизират и вписват в дружествения

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

договор за създаване му. Сходно с ООД е едноличното дружество с ограничена отговорност (ЕООД) като основната разлика е, че собственикът е един.

Образувано от две или повече лица за извършване по занятие на търговски сделки под обща фирма е събирателното дружество (СД). Учредяването на СД изисква сключване на дружествен договор, като учредителите трябва да бъдат най-малко 2 дееспособни лица – физически или юридически (могат да бъдат и капиталови дружества). Отговорността на дружеството се поема неограничено и солидарно от всички съдружници. Кредиторите имат право и възможност да предявят претенции към всеки един от съдружниците на СД. Управлението на дружеството се възлага на един или няколко от съдружниците, както може да бъде възложено и на външно лице, което обстоятелство се вписва в дружествения договор. Разпределението на печалбата, респективно загубата, се урежда с договора за създаване на дружеството.

С договор между две или повече лица за осъществяване на съвместна дейност под обща фирма се образува командитно дружество (КД). При него един или част от съдружниците са неограничено и солидарно отговорни за задълженията на дружеството, а другата част от съдружниците са отговорни до размера на уговорената вноска. Разпределението на печалбата се урежда със сключения договор при учредяването на дружеството. КД е подходяща форма на предприемаческа дейност за лица, които нямат големи капитали, но имат добри търговски идеи и търсят съдружие с други лица, които имат капитали, но

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

не желаят пряко участие, а само с предоставяне на своите капитали и получаване на част от реализираната печалба.

Капиталово обединение, в което най-малко един от съдружниците поема неограничена отговорност, а останалата част от уставния капитал е разпределена в акции, чиито притежатели са съдружници в организацията и те носят ограничена отговорност се нарича командитно дружество с акции (КДА). Дружеството се учредява на общо събрание, в което участват съдружниците с неограничена отговорност, които изготвят и устава. При КДА се обединяват усилията на съдружници за набиране на необходимия капитал за постигане на предприемаческата си цел.

Капиталово обединение, чийто капитал е разпределен под формата на акции е акционерното дружество (АД). Акционери в АД могат да бъдат както физически, така и юридически лица. Акционерно дружество може да се учреди и от едно лице, като тогава говорим за еднолично акционерно дружество (ЕАД). Отговорността на акционерите за задълженията на дружеството е ограничена до размера на акциите им в капитала. Дружеството отговаря към кредиторите си с имуществото си. За разлика от дружеството с ограничена отговорност АД има по-сложна структура на управление. Органът, който взема най-важните решения от дейността на дружеството е Общото събрание на акционерите. То се състои от всички акционери с право на глас. Някои от основните права от компетентността на Общото събрание са: изменя и допълва устава; избира членовете на съвета на директорите, съответно на надзорния съвет, увеличава или намалява капитала на дружеството, приема годишния

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

финансов отчет и др. При акционерното дружество законът допуска две алтернативни възможности (системи) за управление и представителство. Акционерите могат да избират между едностепенна и двустепенна система на управление.

Сравнително популярна форма на предприемаческа дейност със самостоятелно правно управление е кооперацията. Кооперацията е доброволно сдружение на физически лица с променлив капитал и с променлив брой членове, които чрез взаимопомощ и сътрудничество осъществяват търговска дейност. Кооперацията е юридическо лице. Характерна особеност при кооперацията е равенството между членовете без оглед на притежаваните от тях дялове. Органите на управление при кооперацията са общо събрание, управителен съвет и контролен съвет. Управителният съвет избира своя председател. Кооперациите са често срещани в преходния период от планово към пазарно стопанство. Законът от една страна толерира кооперациите, но от друга предвижда някои по-тежки правила и затова се срещат все по-рядко.

2.3. Институционална подкрепа за развитие на предприемачеството

Успешната предприемаческа дейност и активното участие на предприемачите, независимо под каква форма регистрират своя бизнес, се нуждаят от институционална подкрепа. Възможността предприемачите да участват в решаването на важни икономически и социални задачи в България

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

зависи от бързото създаване на нови форми на институционална подкрепа и предприемането на мерки за насърчаване на тяхното развитие.

Едно от направленията в тази насока е да бъде създадена поддържаща бизнес инфраструктура, съответстваща на потребностите на предприемаческия бизнес (или МСП, които на практика се явяват такъв) на различните етапи от неговото развитие.

В предстартовата и стартовата фаза за най-важни се считат бизнес консултациите, информацията и обучението в местни центрове за подкрепа на стартиращите фирми. В следващата фаза, когато те вече са основани се разглежда като необходимо наличието на програма, която да подпомага тяхното оцеляване и реализиране на потенциала им за растеж. Смята се, че със стабилизирането на фирмената дейност предприемачите се нуждаят от все по-специализирани услуги и това с особена сила важи за производствените предприятия. Тук се отнасят семинари за придобиване на бизнес умения, консултации на ниски цени и специализирана информация и съвети по широк спектър от теми за технически консултации, през маркетинг, проучване на чуждите пазари, информационни технологии, управление на качеството, до подбор и обучение на персонала.

Друго направление на институционална подкрепа на предприемаческия бизнес е осигуряването на поддържащи бизнес услуги от публичния, частния и нестопанския сектор. По този начин може да се осигуряват различни форми на подкрепа – от осигуряване щ помещения и финанси, до осигуряване на информация, обучение и консултации. Така може да се предоставя външна

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

подкрепа на предприемачите на местно равнище, както и да се управляват проекти в сферата на селското стопанство, туризма, занаятите и други сектори, изследванията и развитието на програми за обучение.

В страната основните обществени организации, подкрепящи дейността на предприемаческия бизнес в лицето на МСП, и тези, които имат най-голямо влияние върху развитието им са:

- Агенцията за малки и средни предприятия (АМСП), която е в структурата на Министерството на икономиката. Сред осъществяваните от нея дейности са: изпълнение на държавната политика за насърчаване на малките и средни предприятия чрез участие в разработването на проекти и даване на становища по нормативни актове и международни договори; осъществяване на информационно обслужване на предприятията, които кандидатстват по различни програми и проекти с национални и европейски финансиране; организиране на курсове, семинари, кръгли маси и други научни форуми с цел обучение и др.

- Българската търговско-промишлена палата (БТПП) е независимо неправителствено сдружение за подпомагане, насърчаване, представителство и защита на стопанските интереси на своите членове, допринасящо за развитието на международното икономическо сътрудничество и оказване на съдействие и европейската и международна интеграции на Република България. В структурата си съдържа два-сет и осем регионални представителства в които членуват около 53000 търговци, сдружения и др. Палатата организира и

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

Страница 30 от 68

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

провежда семинари, обучения и фирмени презентации; предоставя консултации; организира панаири и изложби.

- Българската стопанска камара (БСК) е неправителствена организация и партньор на държавата при определянето на икономическата политика и с участник в Националния съвет за тристранно сътрудничество. Осъществява следните дейности, свързани със съдействие за публично-частни партньорства; намиране на бизнес партньори; оценка и сертифициране и др.

- Браншовите камари (БК) обединяват в себе си фирми, които осъществяват дейност в специфични области на икономиката и се занимават с решаването на възникнали национални проблеми, характерни за конкретния бранш (туризъм, строителство, машиностроене и др.)

Съществуват и други организации, които имат отношение към подкрепата на предприемаческия бизнес като Българската агенция за развитие на мениджмънта и предприемачеството и Центърът за предприемачество и управленско развитие.

В заключение, по-нататъшното успешно развитие на цялостна институционална система за подпомагане на предприемаческия бизнес до голяма степен зависи от ясни цели, осигурените ресурси и добрата координация между ключовите институции и програми. Най-важното обаче е, да се отчитат своевременно реалните потребности на предприемачите.

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

III. СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ ПРЕД ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО НА ТЕРИТОРИЯТА НА СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

3.1. Социално-икономически характеристики и потенциал на територията

Водещи изследователи в сферата на икономическите и социалните науки, определят малките и средни предприятия като основен двигател в предприемаческата активност. Микро, малките и средни предприятия през 2015г. са 392 721 или 99,8% от общия брой на нефинансовите предприятия в България⁵. Това ги определя като основна и водеща сила за развитието на конкурентно и ефективно производство и гарантиране на стабилен икономически растеж, както и устойчива заетост.

Въпреки това, по приоритетна област „Предприемачество“ от Законодателния акт за малкия бизнес на Европейската комисия, България се представя под средното ниво за Европейския съюз. При все, че предприемачеството е желан избор за кариерно развитие в страната, трансформирането му в реално предприемаческо начинание е недостатъчно. Предприемаческата активност е ниска – 5.3% при средно ниво за ЕС - 12.1%, а

⁵Източник: НСИ, Брой на нефинансовите предприятия по групи сектори според броя на заетите в тях лица и икономически дейности (публикация от 30.11.2016 г.).

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

делът на хората, които притежават и управляват действащ бизнес е под средното за ЕС – 5.4% при средно ниво за ЕС - 6.7%⁶.

Развитието на предприемачеството и наличието на реално функциониращи структури е в тясна зависимост от бизнес средата. Колкото по-предвидима и устойчива е бизнес средата, толкова по-успешно то ще се развива. Икономическите, политическите, социално-културните, технологичните, екологичните и географските условия създават и/или не създават предпоставки за развитието на предприемачеството на дадена територията.

Основните макроикономически параметри и направления на икономическата политика на правителството оказват съществено влияние върху развитието на предприемачеството. Законите и другите нормативни актове определят рамковите условия за развитие на предприемачеството.

Промените, например в данъчното, митническото, здравното, осигурителното, банковото, екологичното, административното и други законодателства, може да стимулират или да пречат на развитието на предприемачеството. От съществено значение са нивата на показатели като: брутен вътрешен продукт (БВП), добавена стойност, инвестиции, дял на индустриалния сектор в икономиката, безработица, образование и др.

Към макроикономическата рамка за стимулиране на сектора се отнасят и целенасочената политика за насърчаване на малките предприятия и подпомагане на предприемачеството; наличието на много специализирани

⁶ SBA country fact sheet, Bulgaria

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

програми за финансово стимулиране на предприемаческите инициативи; функционирането на специализирани банкови институти за кредитиране на стартиращи неголеми фирми; активната консултантска дейност от страна на индустриално-търговски камари; наличието на различни съюзи на малките и средни предприятия за защита на техните интереси.

Равнището на научно-техническото развитие, степента на автоматизация на производството, усъвършенстването на технологичните процеси, въвеждането на нови продукти, източници на суровини и др. се отразява от технологичната среда. Съвременните информационни технологии дават големи възможности на предприемачите в областта на бизнес-комуникациите, информационното осигуряване и др.

Предприемачите са призовани да играят важна роля и при посрещане на предизвикателствата на околната среда в резултат от замърсяването и изчерпването на ресурсите. Екологична среда е свързана, от една страна, с нормативната база в областта на екологията, а от друга - с екологичната култура на нацията.

Наличието на транспортни комуникации, банки, застрахователни компании, медии, рекламни агенции и други за обслужване на предприемаческата дейност също е сред важните условия за активизирането ѝ.

Влияние върху предприемачеството, най-вече при избора на местоположение на предприятието, оказва и комплекс от природни условия.

Демографската среда влияе върху предприемачеството чрез мобилността, квалификацията и ценностната система на хората. Измененията на ценностната

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

система намират израз в начина на работа, в поведението на пазара на труда, в отношението към качеството на продуктите и услугите и др.

Предприемаческата дейност е в тясна зависимост, както от културата на обществото като цяло, така и от културата на бизнес партньорите, и от фирмената култура. Образователната среда отразява съответствието между образованието и нуждите на икономиката.

Икономиката на територията на община Главиница и община Ситово се характеризира с ниска рентабилност. Сериозен ограничител за развитието ѝ е прекалената концентрация в общинските центрове – гр. Главиница и с. Ситово, където са съсредоточени почти всички предприятия. Това води до сериозни диспропорции на икономическото развитие и има сериозно отражение върху социалните аспекти на територията.

Очертаният икономически профил на територията на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“ като такъв с доминираща селскостопанска насоченост, което се дължи, както на благоприятните агроклиматични условия, така и на традициите на местното население, предполага активизиране на предприемаческия бизнес преимуществено в посока на инвестиции в земеделски стопанства, включително такива за развитие на малки стопанства, инвестиции в преработка и/или маркетинг на селскостопански продукти и неземеделски дейности.

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

Таблица 1. Икономически оператори по правна форма, регистрирани на територията на община Главиница към 2017г., източник: ОБА – Главиница и ОБА – Ситово

	ЕТ	АД, ЕАД	СД	ЕООД	ООД	Кооперация	Общо
Община Главиница /брой/	460	5	6	35	24	17	574
	ЕТ	АД	СД	ЕООД	ООД	Кооперация	Общо
Община Ситово /брой/	170	-	3	5	2	5	185
Общо за територията /брой/	630	5	9	40	26	23	759

Ситуацията с предприемачеството на територията на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“ не се различава съществено от тази в страната, при това имайки своите специфики. Сравнително големият брой регистрирани фирми на територията не е показател за силно развит частен сектор, тъй като по-голяма част са в сферата на услугите, а по-малка в отрасъл хранително-вкусова промишленост. Същевременно големият брой регистрирани стопански субекти говори за наличието на много реално нефункциониращи структури.

Причините за създаване на малките и средните предприятия могат да се групират като социални (придобиване на по-голяма самостоятелност и свобода на действие на собственика, реализация на собствените идеи, социален статус и

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

др.) и икономически (постигане на по-висок доход за собственика и създаване на работни места на членовете на семейството).

В икономическата база на територията съществуват резерви от неизползвани производствени мощности, трудови ресурси (макар и ниско квалифицирани), производствени и складови площи, които при стимулиране на предприемачеството могат да се активизират. Оползотворяването на местните суровинни източници в преработвателни предприятия на местна почва, технологично обновление и повишаване на качеството, повишаване уменията и квалификацията на предприемачите и стопанските ръководители, подкрепа за желаещите да стартират собствен бизнес е възможно и е перспективата за развитието на територията, същевременно това обоснова необходимостта и от стимулиране на предприемачеството на територията. Необходимо е да се предприемат активни дейности и в насока за промотиране на възможностите и потенциала на територията.

Наличието на тези условия би довело до активизиране на предприемачите, които биха избрали територията за локализация на фирмите си и своите продукти. Това от своя страна ще рефлектира освен върху местната икономика и върху човешките ресурси, които имат необходимост от работа и доходи.

Освен всичко друго, вземането на решение за извършване на предприемаческа дейност се свързва с обмислянето, анализирането и обосноваването преценка от страна на предприемача, за съвместяване и

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

комбиниране на информацията спрямо откритите и наличните възможности, ресурси, умения и ограничения от тях за постигане на дефинираните цели.

3.2. Анализ на профила на предприемача и предприемачеството на територията

Страната ни, включително територията на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“ като част от нея, има нужда от засилване на предприемаческия дух на гражданите, окуражаване създаването на собствен бизнес и стабилизиране на институционалната и културната среда за иновации и ръст на малките и средните предприятия. През последните години в целия ЕС фокусът на политиките се поставя все повече върху развитието на предприемачеството и като ключов източник на заетост.

Фокусът на анкетата в рамките на настоящото проучване на ниво индивид, позволява по-задълбочени наблюдения върху предприемаческата нагласа, отколкото на равнище формално регистрирани бизнеси. В допълнение, индивидуалният подход позволява получаването на информация например за демографският профил на предприемача, мотивацията му да се захване с предприемачество и амбициите, които има за реализацията на идеите си.

Проведената анкета за нуждите на анализа, регистрира полово разпределение на отзовалите се на анкетата лица (Фигура 1.), което е показателно – най-голям е дялът на респондентите от мъжки пол (64%). Тази активност вероятно

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

се свързва с реални намерения да се стартира собствен предприемачески бизнес, или с други думи мъже е по-вероятно да се захванат с предприемачество.

Делът на отзовалите се респонденти от женски пол е 36% (Фигура 1.). Този дял е обясним с голямата роля на жените на територията в семейството, от която съответно е в зависимост предприемаческото им поведение. Промяната на нагласите, че ролята на жените се изчерпва до грижите за семейството, децата и възрастните членове на фамилията, изисква при стимулиране на предприемачеството внимателно да се подходи и в тази посока. Може да се твърди, че на територията се наблюдава не само типична за страната ни тенденция, а и общата тенденция в Европа: неизползване на потенциала за предприемачество сред жените. Според изследване на ЕК жените представляват 52% от общото европейско население, но само една трета от тях са самостоятелно заети лица или са стартирали бизнес в ЕС. Данните показват, че по-малко жени стартират бизнес в сравнение с мъжете, както и по-малко жени имат намерение да започнат бизнес. Обикновено жените избират да започнат бизнес и да го управляват в сектор търговия на дребно и услуги за населението. Повечето фирми на жени предприемачи в България са създадени след 2001 г., те са частна собственост и са български.

Жените представляват и имат голям предприемаческия потенциал за територията. Равното участие на жени в предприемачески начинания гарантира,

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

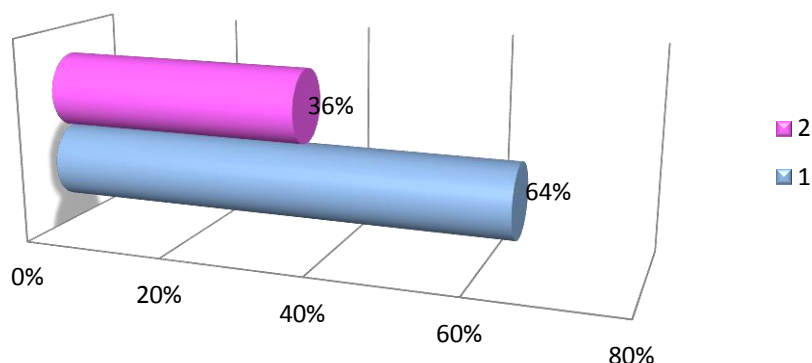

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

че местната икономика ще се възползва от ползите на женското участие на пазара на труда.

Фигура 1.

В рамките на проведената анкета е събрана информация, която е използвана за очертаване възрастовия профил и идентифициране на основните предизвикателства, свързани с това (Фигура 2.). Делът на отзовалите се респонденти на възраст до 30 години включително е 12%, делът на тези между 30 и 50 години включително е 64% и над 50 години – 24%. Предвид това, че се наблюдава тенденция делът на гражданите на възраст над 50 години да се увеличава и средната възраст на населението на територията се очаква да нараства, трябва да се има предвид, че на гражданите на възраст над 50 години следва да се гледа като ценен ресурс за развитие на предприемачество. При това следва да се отчете и значителния дял респондентите между 30 години и

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

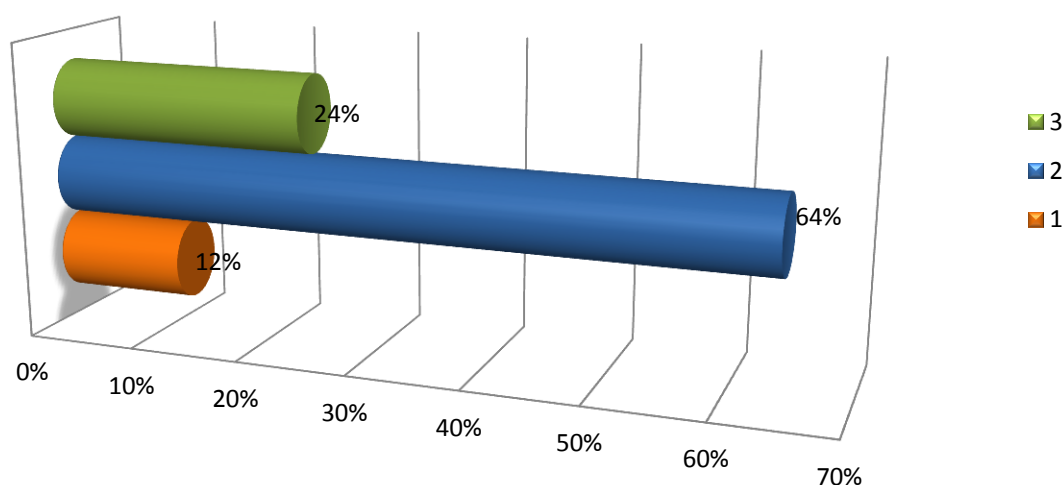

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

50 години включително (64%), спрямо този на респонденти на възраст до 30 години включително (12%).

Фигура 2.

Търсейки информираност за нагласите относно стартиране на бизнес, анкетата задава въпрос, свързан с желанието да се стане предприемач (Фигура 3.). При това, 76% от анкетираните дават положителен отговор за желанието си на база субективното си преценка в момента. Делът на тези, които посочват, че не желаят е 24%. С други думи, 32 от 42 респонденти биха искали да работят за себе си. Подходящото стимулиране на предприемачеството на територията би довело до оползотворяването на този потенциал. При това следва да се има предвид и отговора на осми въпрос, на който 81% от респондентите са посочили, че биха кандидатстват с проекти към МИГ. Тоест респондентите

www.eufunds.bg

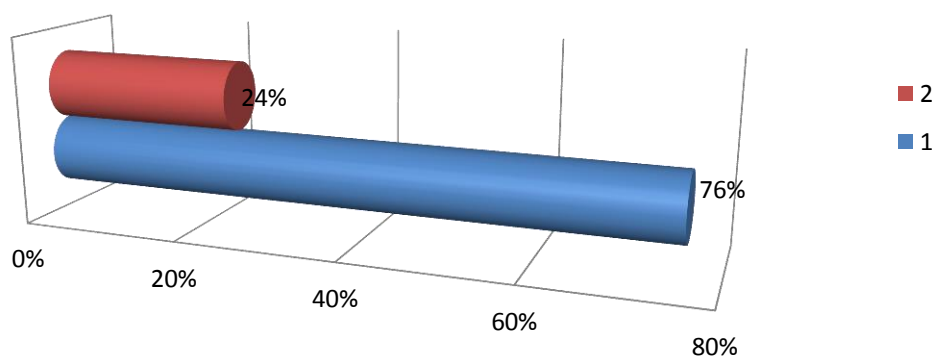

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

обмислят възможността да започнат да работят за себе си, с произтичащите от това мотиви като това би им дало лична независимост, по-добри доходи и свобода сами да избират къде и кога да работят като кандидатстват с проекти към МИГ.

Фигура 3.

В отговор на въпроса в каква сфера биха развили собствен бизнес (Фигура 4.), 29% от респондентите са посочили земеделски дейности, 2 % селски туризъм, 5 % производство на хранителни продукти, 5% развитие на местни занаятчийски дейности, 12 % търговия с хранителни продукти, 2% транспортна и/или логистична дейност и 45% услуги за населението. Производство на енергия и компост не е избрано като възможен бизнес. Общо взето на база на тези резултати, може да се направи допускане, че конкуренцията между бъдещите местни проекти ще се свързва между такива с услуги за населението, земеделски дейности и търговия с хранителни продукти.

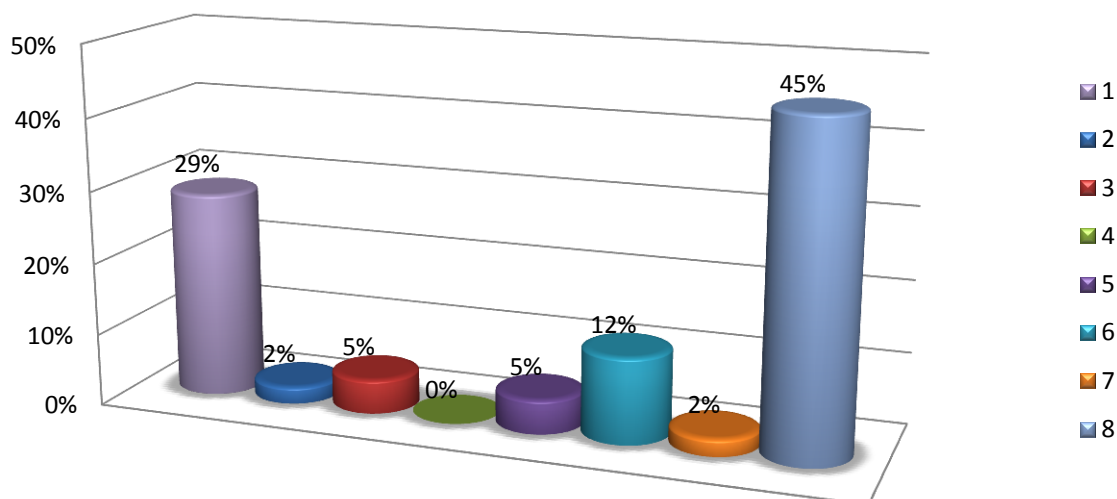
www.eufunds.bg

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

Фигура 4.

В отговор на въпроса от какво се нуждаете, за да станете предприемач (Фигура 5.), 48% от отзовалите на анкетата лица, са отговорили - начален капитал. Големият дял на началния капитал (48%) е логичен резултат предвид факта, че се касае за изостанал селски район с голяма безработица, ниски доходи и трайна липса на доходи, за голяма част от населението.

Резултатите показват, че 12% от отзовалите на анкетата лица, са посочили, че се нуждаят от разработване на идеята си. Това е съвсем логично предвид това, че предприемаческата идея стои в основата на предприемаческата дейност. Въз основа на нея предприемачът проектира развитието на своето предприятие, разработва и формулира цели, мисия, визия, изготвя бизнес план, за да оцени ефективността ѝ. Предприемаческата идея е

www.eufunds.bg

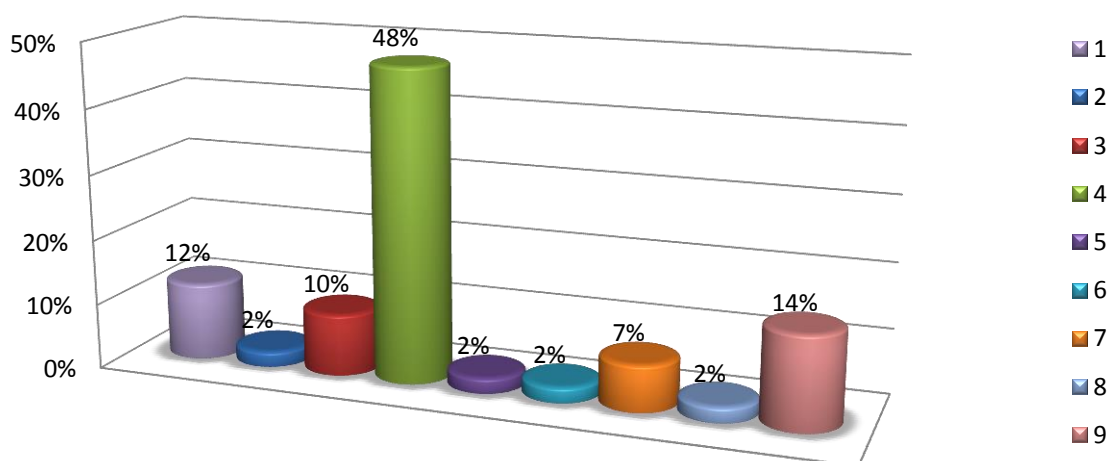
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

разбиране, предчувствие, мисъл, желание на предприемача да промени социалното си положение и професионалната си реализация, което ще доведе до по-добра личностна реализация и реални икономически резултати.

За осъществяване на всяка една предприемаческа дейност освен инвестиции и предприемаческа идея, е необходима и предприемаческа личност. Всяка успешна бизнес идея е била отначало само мисъл, докато предприемаческите действия на определени личности не са я превърнали в реалност. Може би точно поради това 14% от респондентите отбелязват като най-важни - обучението и консултантската помощ, 10 % - намирането на бизнес партньори, 7 % - наличието на информация за потенциала, риска и тенденциите на пазара и по 2% - придобиването на предприемачески умения, на технически съвети, свързани с производството, на разработване на стратегия за управление и маркетингови стратегии, достъп до информация за различни финансови източници.

Фигура 5.

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

На въпроса каква форма на подкрепа бихте искали да получите от Местната инициативна група (Фигура 6.), ако започнете да развивате стопанска дейност, 29% от отзовалите се на анкетата, са посочили необходимост от обучения и консултантска помощ, 36% - информация за възможности за финансиране по европроекти и други донори, 10% - консултиране при изготвяне на бизнес планове и пазарни анализи, 26% - предприемане на действия, свързани с разкриване на нови пазарни ниши.

Показателен резултат за намеренията на респондентите за кандидатстване с проекти е, че 36 % от тях са посочили необходимост от информация за възможности за финансиране по европроекти и други донори. С други думи преобладава мнението, че информацията за възможности за финансиране играе значима роля за подкрепата на предприемачеството.

Прави впечатление и наличието на висок дял на заявите за необходимост от обучения и консултантска помощ - 29%.

Добър знак за предприемачеството на територията е делът на онези 26% от анкетираните лица, който показва осъзнатата необходимост на респондентите за предприемане на действия, свързани с разкриване на нови пазарни ниши.

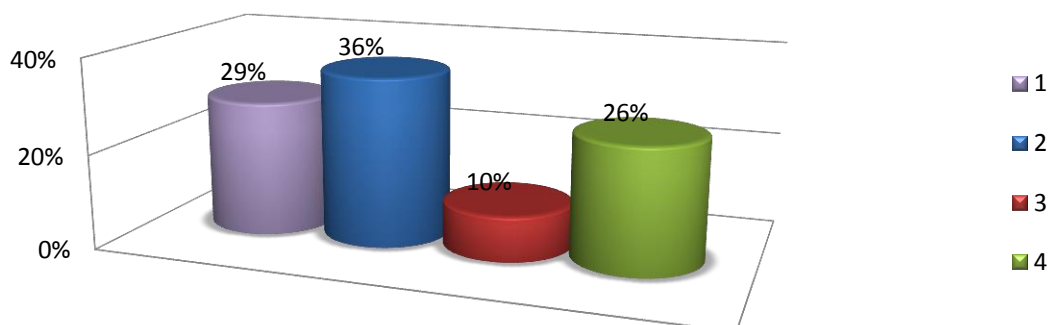
При отговора на въпроса се наблюдава значим дял (10%) на заявена необходимост от изготвяне на бизнес планове и пазарни анализи. Това е обяснимо предвид ниските доходи на голяма част от населението, които стопират инвестиционната му активност.

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

Фигура 6.

В подкрепа на становището, че на територията се работи, за да се информира местната общност, идват и отговорите на следващия въпрос (Фигура 7.): Къде бихте искали да намирате информация за започване и/или развитие на бизнес? Най-голям (40%) е дела на отговорилите, които споделят, че искат да получават информация от общинската администрация, почти толкова е голям дела на тези, които очакват това да се прави от МИГ (38%). Това може да произтича от факта, че голяма част от респондентите идентифицират двете общини в състава с МИГ. От друга страна МИГ също показва силно разпознаваемо присъствие поставено практически наравно с местната власт. Резултатите показват, че респондентите вярват в подкрепата на местно ниво на предприемаческата активност. Сравнително малък е делът на тези, които разчитат това да става от неправителствени и консултантски организации (5%) и специализирани издания (2%). В този начален етап от

www.eufunds.bg

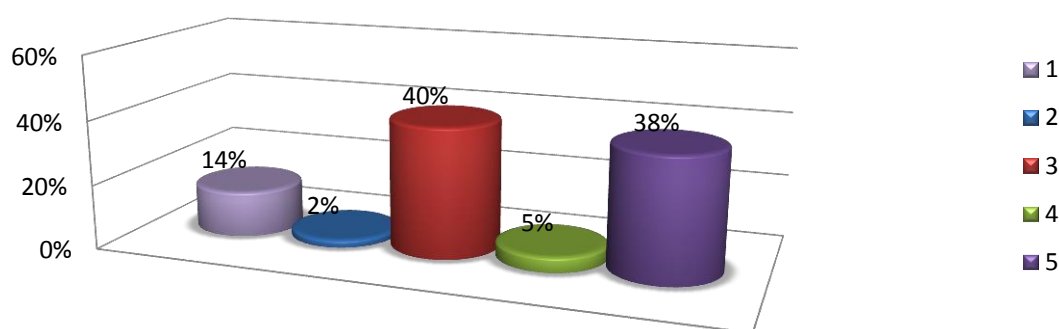

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

подготвителните дейности не можем да очакваме категорично мнения по отношение ролята МИГ за информиране и разработване на проектите. Въпреки това, почти половината от анкетираните са разпознали мястото и ролята ѝ в процеса.

Фигура 7.

Относно това, кои са мотивиращите фактори за започване и/или развитие на собствен бизнес (Фигура 8.), 10% от отзовалите се на анкета лица са посочили личната изява, реализацията на собствените идеи. Може да се каже, че това напълно подкрепя тезата, че една добра бизнес идея води до максимално използване на уменията на предприемача и му позволява да се занимава с неща, които са му приятни. Като най-важен мотив за започване и/или развитие на собствен бизнес се обособява независимостта (40%), следван от по-високи доходи (36%) и безвъзмездно финансиране по европроекти (14%). Никой от респондентите не е посочил за мотивиращ фактор подходящ момент

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

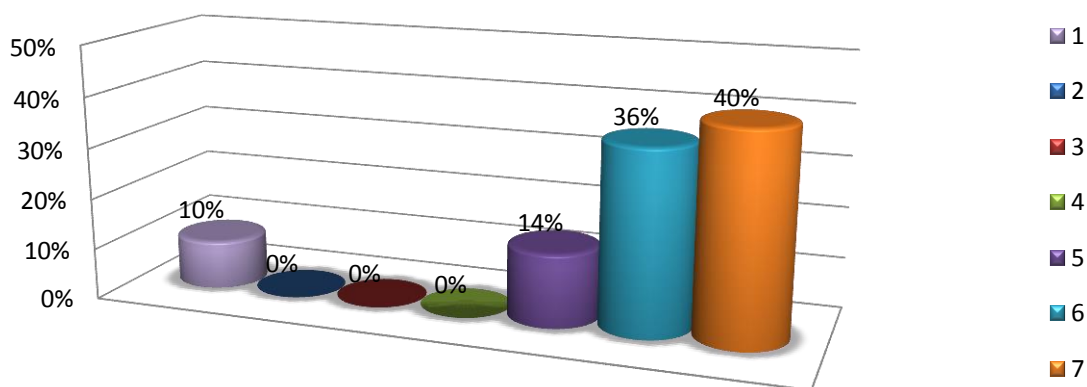

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

за завоюване на бизнес, територия, субсидиране от държавата и от други институции и икономическа принуда.

Проучването показва, че движещите мотиви на предприемача за стартиране на собствен бизнес се свързват с желанието за независимост, която от своя страна се свързва с отговорността и контрола, самостоятелна работа и осъществяване на собствени идеи. Пред мотива за независимост отстъпва дори мотива за високи финансови резултати.

Разбира се, една голяма част са предприемачите като първи свой мотив посочват желанието си да получат високи финансови резултати. Не е малък и броят на онези предприемачи, чийто мотив за бизнес е да развият и практически да реализират своите търсения в определена област - лична изява, реализация на собствените идеи (10%). Техният стремеж се свързва с желанието им за самоизява.

Фигура 8.

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

На следващия въпрос, относно това, какво пречи на стартирането на бизнес на територията на МИГ (Фигура 9.), недостатъчно подкрепяща предприемачество бизнес среда е посочена като причина от 5% от респондентите, липсата на подходящо образование и професионална квалификация от 7%.

Липсата на финансиране е разпозната като голяма пречка от 38% от отговорилите лица, а прекалено големите изисквания за стартиране на малък бизнес са пречка за 29%.

Намирането на пазари и клиенти се посочва като препятствие от 21% от респондентите. Фирмите често не разполагат с подходяща бизнес среда, която да им помага да растат. Като се имат предвид ограничените им ресурси и опит, малките и новосъздадените предприятия жизнено се нуждаят от това. Никой от тях не е посочил намирането на подходящи помещения за производство/ услуги и липсата на помощ за развие бизнес идеята, като пречка. Отговорите на въпроса открояват като най-важен фактор, възпрепятстващ започването и/или развитие на собствен бизнес на територията липсата на финансиране (38%). Отговорът кореспондира с отговора на въпроса от какво се нуждаят лицата, за да станат предприемачи (48%), и това е логично предвид социално-икономическото състояние на територията – изостанал селски район с голяма безработица, ниски доходи и трайна липса на доходи, за голяма част от населението. Проблемът с достъпа до финансиране има и друго измерение, тъй като в себе си той включва и ниската финансова култура на предприемачите в ранен етап на развитие, както и отрицателна нагласа към кредитиране.

www.eufunds.bg

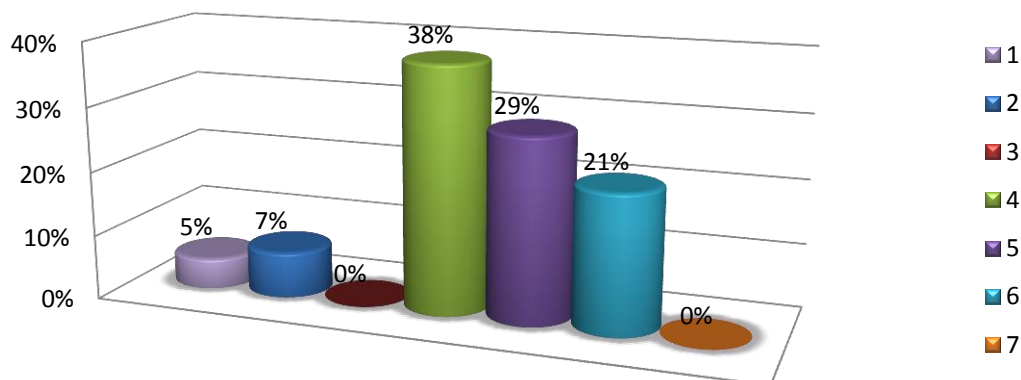
Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

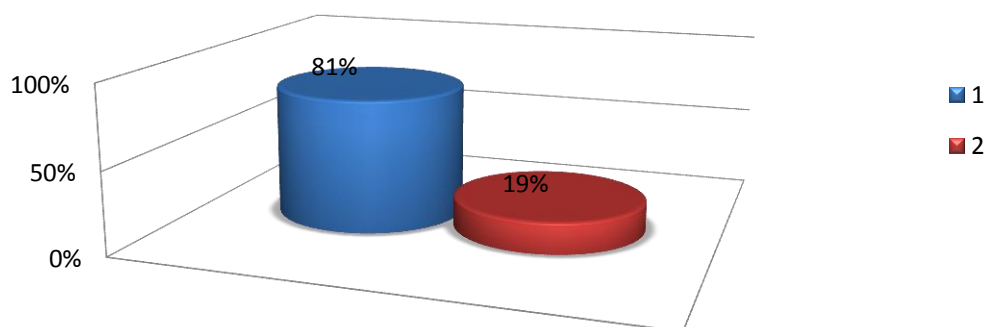

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

Фигура 9.

Относно интереса за кандидатстване с проекти към Стратегията на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“ (Фигура 10.), се откроява високият дял на тези, които са посочили утвърдителен отговор – 81% и това е съвсем закономерно предвид това, че сред отзовалите се лица са потенциални бенефициенти. При това дела на тези, които не са заявили интерес за кандидатстване с проекти към Стратегията остава сравнително нисък (19%).

Фигура 10.

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

В заключение, следва да отговорим на въпроса как можем да характеризираме „предприемача“ на територията на МИГ „Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“?

Така както в България, а и в ЕС, делът на предприемачите мъже на територията превишава дела на предприемачите жени (приблизително два пъти). Делът на предприемачите (мъже и жени) е най-голям в интервала между 30 и 50 години, поради което може да се допусне, че предприемачът е образован и има достатъчен трудов опит преди да стартира своя бизнес. Може да се очаква, че голямата част от стартиращите предприемачески бизнес ще са на лица, които дълго време са се занимавали с определен вид дейност, знанията и уменията, от която стават основа на бизнеса им. Това са хора със значителен професионален опит, създадени познанства и контакти, и които считат, че в съществуващата в момента среда със сериозни социални и икономически предизвикателства, могат да реализират себе си по-добре, предприемайки собствено бизнес начинание.

Предприемачите от територията индикират преди всичко финансови трудности, които поставят пред тях различни предизвикателства, свързани с компетентностите им в сферата. Но трудностите, могат да се разглеждат двустранно и като обезкуражаващи, и като предизвикващи предприемаческия процес.

В заключение, може да се систематизира информацията, събрана от анкетата, и да се обобщи как „изглежда“ потенциалния предприемач на територията на МИГ „Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“:

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

- Пол: мъж;
- Възраст: между 30 години и 50 години;
- Предмет на дейност: услуги за населението;
- Нуждае се от: начален капитал;
- Търсена форма на подкрепа: информация за възможности за финансиране по европроекти и други донори;
- Източник на информация за започване и/или развитие на бизнес: Община Главиница/Община Ситово;
- Мотивация за предприемачество: независимост;
- Основна пречка за стартиране на дейност: липсата на финансиране.

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

IV. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА СТИМУЛИРАНЕ НА ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВОТО НА ТЕРИТОРИЯТА НА СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

Стимулирането на предприемачеството е изключително актуална за нашето съвремие тематика и процес. България приема политиката на ЕС от 2000г., която обосновавайки Лисабонската стратегия продължава във визията на Европа в Стратегия „Европа 2020“, за стратегическата роля на предприемачеството и превръщането му във фактор за регионално развитие и икономически растеж. Тази политика се изисква във всяка една държава-членка на ЕС да се създадат необходимите условия за стимулиране на предприемачеството – задача, която Европейската комисия делегира и се превърна в приоритет на правителствените политики. Ключов момент в тези политики е създаването на благоприятна бизнес среда и промяна на възприятието за ролята на предприемачите в обществото.

Бившият заместник-председател на Европейската комисия Антонио Таяни, и настоящ председател на Европейския парламент, по времето, когато отговаря за политиката в областта на предприемачеството и промишлеността, заявява, че посланието е пределно ясно – повече предприемачи означава повече работни места, повече иновации и по-голяма конкурентоспособност. За да се заеме с предприемачество и да осъществи идеите си, човек трябва да поеме голям личен риск и да вложи големи усилия. В исторически план предприемачеството е и най-мощният фактор за икономически растеж.

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

Всичко това обяснява необходимостта от подходящо и навременно стимулиране на предприемачеството на територията на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“. Нещо повече, процесът играе изключително важна роля за повишаване на конкурентоспособността на територията, за повишаване на производителността на труда, за създаване на нови работни места.

Стимулирането на предприемаческия бизнес чрез прилагане на мерки, които да създават условия за развитие на предприемачеството и то предприемачество, което създава най-много работни места чрез създаване и развитие на малки и средни предприятия, може да доведе до разширяване на пазара и конкуренцията. Резултатът от присъствието на работещи МСП на територията е в това, че те от една страна те създават нови работни места, а от друга предлагат на потребителите разнообразен избор от стоки и услуги, по-гъвкави са и могат да запълват малките пазарни ниши.

Проведеното проучване затвърдява твърдението, че сега малкият бизнес е „объркан“ от административни изисквания и процедури и безспорно първата стъпка е те да се оптимизират в рамките на възможното на местно ниво. Още веднъж следва да се подчертае, че прекалено големи изисквания за стартиране на малък бизнес са посочили 29% от респондентите в анкетата.

Втората стъпка, която следва да се направи в посока стимулиране на предприемачеството, според заявените потребности на анкетираните, е да се осигури достъп до финансиране, и такова вече е възможно чрез мерките по Стратегията за BOMP.

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за BOMP“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

Това са само стъпки, които биха останали ненаправени, ако не се осъзнае, че в основата на развитието на малкия бизнес стои предприемачът. Личността на предприемача и неговото желание да развива бизнес е от огромно значение, защото често, за да осъществи идеите си той трябва да поеме голям личен риск и не на последно място влага големи и непосилни ежедневни усилия, за да оцелее на пазара.

Това не е само проблем на МИГ „Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“, само български проблем. Според едно изследване на Евробарометър, това е необходимост на предприемачеството в целия ЕС. Затова е и подетата инициативата от ЕК, която предлага със специално Съобщение⁷ от 9.01.2013г. План за действие за подкрепа на предприемачите и за решителни промени в предприемаческата култура на европейските граждани. В него се подчертава роля на образованието и обучението за израстването на нови поколения предприемачи и всяка държава-членка може да извлече полезни идеи и инициативи, за да постигне на практика разгръщане на предприемаческия си потенциал.

Резултатите от настоящото проучване подчертават възловата роля на началния капитал и финансирането за предприемаческия бизнес и negliжират донякъде мястото на обучението за израстването на нови поколения предприемачи, което още по-силно идва да покаже необходимостта от такова.

Стимулирането на усилията и засилване на мотивацията на потенциалните предприемачи, в момента може да доведе до така необходимо

⁷ europa.eu/rapid/press-release_IP-13-12_bg.doc

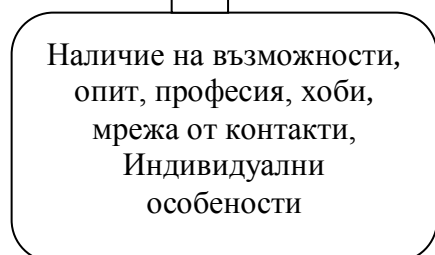
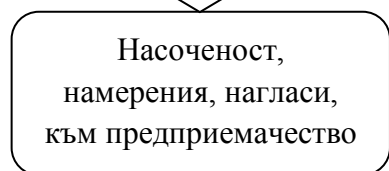
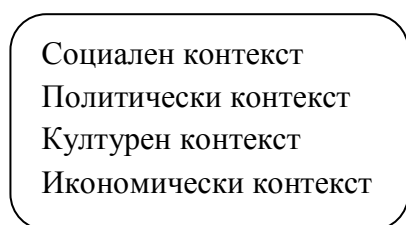
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

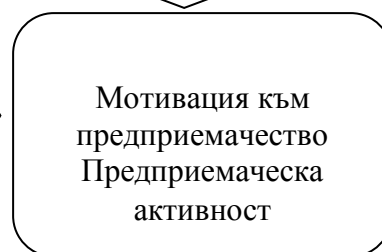
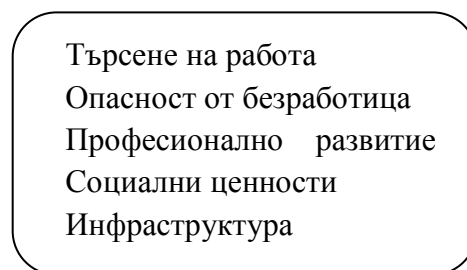
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

възходящо, балансирано и устойчиво социално-икономическо развитие така на територията. Може да се твърди, че сред основните предизвикателства пред Местната инициативна група е укрепване на доверието и развиванена предприемаческия потенциал на местните хора. На тази основа е предлаганият модел за стимулиране към предприемачеството (Фигура 11.). На стимулирането

Предразполагащи фактори

Стимулиращи фактори

Наличие на
бизнес идея

Фигура 11. Модел на стимулиране към предприемачество⁸

⁸ Адаптирано по Тодоров, К., Предприемачество и мениджмънт, Мартилен, С., 2004.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

на предприемачество следва да се гледа като комплексен процес, протичащ при отчитане на три основни групи фактори: предразполагащи фактори, стимулиращи фактори и наличието на бизнес идея.

Предвижданите конкретни мерки за безвъзмездно финансово подпомагане на физическите и юридическите лица на територията могат да осигурят по-добър достъп за предприемаческия бизнес като цяло до финансиране и възможности, свързани обучение по предприемачество, за подпомагане на организациите и лицата, които желаят да се учат от успешни предприемачи, за насърчаване на развитието на училищата, за ефективно разрешаване на предизвикателствата пред местната общност.

Сред проектите, които ще получават подкрепа по Стратегията за ВОМР са такива за инвестиции в земеделски стопанства и неземеделски бизнес, за социално – трудова и здравна интеграция, за качествено образование, за приспособяване на работниците и предприемачите към промените, за въвеждане на социални и нетехнологични иновации в предприятията, за проучване, съхраняване и оползотворяване на природните ресурси и културното наследство и др.

По силата на Споразумение №РД50-34/20.04.2018г. на Местна инициативна група „Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“ се предоставят средства в размер на до 3 442 230.00 лева за изпълнение на проекти. От тях 1 955 800.00 лева се предоставят от ПРСР 2014–2020г., 899 680.00 лева от ОПРЧР 2014–2020г. и 586 750. 00 лева са от ОПНОИР 2014–

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

2020г. Тези средства са разпределени в 10 мерки към Стратегията, по които ще се отворят приеми за подбор на проектни предложения.

МИГ трябва активно да допринася в създаване на среда, в която предприемачите могат да се развиват и растат. Достъпът до финансиране представлява едно от най-значителните ограничения върху растежа и предприемачеството, затова стимулирането към предприемачество следва да се постига и при стриктното прилагане на процедурите на подбор на проекти в съответствие с разпоредбите за публичност и прозрачност. Така се от една страна се създава стимулираща среда, а от друга се укрепва доверието.

Предприемачите имат особени трудности при набирането на средства в ранните етапи на бизнеса си и с увереността в способностите си, затова действията на Местната инициативна група за стимулиране на предприемачеството на територията със средствата на Стратегията, могат да се изведат в следните области за интервенция:

- предоставяне на ресурси за финансиране за проекти на физическите и юридическите лица на територията при спазване на политики за прозрачност и публичност;
- улесняване на достъпа на физическите и юридическите лица на територията до безвъзмездно финансиране чрез предоставяне на консултации;
- преценяване на необходимостта от прехвърляне на средства между мерките като се стимулира по-нататъшното развитие на физическите и юридическите лица на територията;
- оптимизиране на използването на структурните и инвестиционни фондове, в рамките на Стратегията.

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

- подкрепяне на сътрудничеството между и укрепване на партньорствата на физическите и юридическите лица на територията;
- разпространяване на информация за инициативите на ЕС, източниците на финансиране и подкрепата за иновациите;
- укрепване на личностни, управленски и предприемачески умения и компетентности чрез обучения;
- даване на публичност на успехите и значимостта на предприемаческия бизнес за благоденствието територията;
- фокусиране върху различни демографски групи, които са по-слабо представени сред предприемачите;
- извършване на проучвания и анализи за територията и предлагане на примери за добри практики за справяне с проблемите ѝ.

Тези действия за стимулиране на предприемачеството на територията биха довели до превръщане на територията в по-добро място за живеене и работа и до:

- ⇒ подкрепа на растежа и създаването на нови, възникващи и утвърдени бизнеси;
- ⇒ премахване на бариерите в критичните фази на жизнения цикъл на предприемаческия бизнес;
- ⇒ изграждане на позитивна предприемаческа култура и създаване на условия за поява на ново поколение местни предприемачи.

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

При извършване на проучването се прилага принципа на преминаване от общото към частното. Разглежда се и се анализира в широк смисъл състоянието и перспективите в развитието на предприемачеството на територията, и се поставя акцент по-конкретно върху малките и средни предприятия, които са в основата на предприемачеството.

Поднесените теоретични постановки, събраният емпиричен материал и направените обобщения показват, че съществуват някои предизвикателства пред местното предприемачество. Прави се опит за справяне с тях, без да се има претенции за изчерпателност, чрез предлагане на възможности за стимулирането на предприемачеството на територията.

В изпълнение на поставените задачи са постигнати следните резултати:

1. Извършен е преглед на социално-икономическите условия, проблемната област и местната специфика на територията на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“.
2. Дефинирана е целева група и са изведени потенциално заинтересованите страни от стимулиране на предприемачеството.
3. Разкрити са измеренията на интереса и нагласите на идентифицираните като заинтересовани страни (потенциални предприемачи) от стимулиране на предприемачеството на територията на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“.

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

4. Разкрита е нагласата за развитие на предприемачески бизнес чрез намеренията за кандидатстване с проекти към Стратегията за ВОМР на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“.

5. Изведени са препоръки за стимулиране на предприемаческата атмосфера и инициатива на територията.

На база на извършения анализ могат да се направят следните основни изводи и препоръки:

Изводи

- В перспектива се очертава желанието на потенциално заинтересованите лица (потенциални предприемачи) за предприемаческа активност предимно в сферата на услугите и търговията за сметка на земеделската дейност и производството, а последното е в основата на реалната икономика.

- Значимо предизвикателство пред развитието на предприемачеството на територията е фактът, че над половината от потенциалните предприемачи са посочили сферата на услугите и търговията като предпочитана, а тя своя страна е силно зависима от икономическите промени.

- Преобладаващата част от анкетираните се нуждаят от начален капитал и са посочили липсата на финансиране като пречка за стартиране на бизнес.

- Изискванията за стартиране на малък бизнес се определят предимно като прекалено големи, тоест те се третират от потенциално заинтересованите лица като усложнени и неблагоприятни.

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
 Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
 СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

- Преобладаващата част от анкетираните биха кандидатствали с проекти към Стратегията на МИГ за финансиране на бизнеса си.
- Обезпокоителен е проблема, индикиран от отзовалите се на анкетата лица, свързан с намиране на пазари и клиенти. Той се посочва като пречка за развитието на бизнес и от друга страна открива слабостта на потенциалните местните предприемачи сами да търсят и откриват пазари.
- Независимостта се показва като ключов стимул за бъдещите предприемачи за започване и/или развитие на собствен бизнес.
- Значителна част от предприемачите са индикирали необходимост от обучения и консултантска помощ, което е добър показател за осъзнаване на необходимостта от повишаване на знанията, уменията и компетентностите на бъдещите предприемачи.
- Това дава основание нивото на предприемаческата култура да се определи по-скоро като ниско, което е предпоставка за предприемане на навременни и целенасочени мерки за стимулиране на предприемачеството на територията.

Препоръки

Наложително е потенциално заинтересованите лица (потенциални предприемачи) предварително да се консултират от съответни експерти и тогава да се пристъпва към избор на мерки за кандидатстване за безвъзмездно финансиране с проекти към Стратегията за ВОМР на МИГ. Това може да се гарантира с добре функциониращ екип на МИГ.

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

- При кандидатстване за безвъзмездно финансиране с проекти към Стратегията за ВОМР на МИГ, винаги трябва да се поставят реалистични цели, както и истинно да се представят възможностите на даден предприемач, особено по отношение на прогнозните парични потоци.

- Предпоставка за успешна предприемаческа дейност и конкурентоспособност, е както внедряването на нови производствени технологии, производството и предлагането на нови стоки/услуги, така и тяхното рекламиране включително чрез популяризиране на ролеви модели на предприемачи, които хората на територията да искат да следват.

- Възможностите за финансиране на предприемаческия бизнес стоят в основата на процесите, свързани с иновации, производителност, заетост, конкурентоспособност, и от тук произтича необходимостта от системно и информиране на предприемачите за условията, които предоставят мерките от Стратегията за ВОМР.

- Създаване на условия и стимули за приоритетно развитие на производството пред услугите и търговията. Водещо значение трябва да има предприемаческата активност в сферата на производството.

- Наложително е планиране на достатъчно средства с цел провеждане на обучения за повишаване на знания, умения и компетентности. Конкурентоспособността на територията нараства и може да бъде устойчива, когато на нея се трудят хора с знанията, уменията и компетентностите на бъдещи предприемачи.

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

Предприемачеството е ключов фактор за развитието на всяка икономика. По правило, колкото повече предприятия се създават на дадена територия, толкова повече шансовете за високи доходи и просперитет на нейното население нарастват. Очакваните резултати от стимулиране на предприемачеството на територията на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“ се изразяват в постигане на положителен ефект по отношение устойчивостта на възникващите и създадените предприятия, създаване и стабилност на работните места и постигане на ръст чрез реализиране и предлагане на пазара на предприемачески идеи (стоки и/или услуги). Фокусът следва неизменно да е насочен към стимулиране на предприемачеството по всеки възможен начин с отчитане на горепосочените специфики и ограничения за развитието му и местните предизвикателства.

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

ИНФОРМАЦИОННИ ИЗТОЧНИЦИ

1. Андонова, В. и Кръстева, М. 2015/16 Национален доклад на GEM за предприемачеството в България: Отправна точка на българската предприемаческа екосистема, 2016.
2. Дракър П., Иновации и предприемачество, Класика и стил, С., 2002.
3. Желязков, Г. Предприемачество и иновации, Непедони, СЗ, 2012.
4. Кирев, Л. По въпроса за икономическата същност на предприемачеството. Сп. „Бизнес управление“ кн.2, АИ Ценов, Свищов, 1997г.
5. Коев, Й. Основи на предприемачеството, Стено, В., 2002.
6. Коев, Й., Добрев, Д. и др., Предприемачество и МСП, Наука и икономика, В., 2014.
7. Кънев, П., Христова, В. Предприемачество, АИ Ценов, Свищов, 2011.
8. Маринов, Г., Велев и др., Икономика на предприемаческата дейност, Информа Интелект, С., 2001.
9. Тодоров, К., Предприемачество и мениджмънт, Мартилен, С., 2004.
10. Тодоров, К., К. Коларов, Ил. Керезиев, С. Руйчев, Динамичните предприемачи в България - състояние, тенденции, нужди, обучение, УИ „Стопанство“, С., 2004.
11. Христова, В., Стоянов, В. Предприемачеството – теоретични основи и практически измерения, Ай & Би, Велико Търново, 2015.
12. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

13. Национална стратегия за насърчаване на малките и средните предприятия 2014-2020 г.
14. План за действие „Предприемачество 2020 - България“
15. Национална програма за реформи на Република България в изпълнение на стратегията „Европа 2020“.
16. Национална програма за развитие: България 2020
17. Общински план за развитие на община Главиница
18. Общински план за развитие на община Ситово за 2014 - 2020 г.
19. Стратегия за ВОМР на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“
20. Закон за малките и средните предприятия, обн., ДВ, бр. 64 от 23 юли 2004 г., в сила от 23 август 2004 г.
21. НАРЕДБА №1 от 22 януари 2016г. за прилагане на подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на стратегия за Водено от общностите местно развитие“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.
22. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=bg&catId=952>
23. <http://institute-esdi.org/>
24. <http://www.entrepreneur.bg/>
25. <https://foundationbec.org/?lang=bg>
26. <https://www.rinkercenter.org/bg/accelerators/akademia-za-mestni-predpreimachi-2018.html>
27. <https://paralel-silistra.net/предприемачество-за-младежка-труд>
28. <https://yassarmarkos.com/ulrp/>

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ

СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

ПРИЛОЖЕНИЯ

АНКЕТНА КАРТА

Уважаеми съграждани, молим за Вашата активна позиция, мнение и препоръки, които ще са полезни за изследване на възможностите за стимулиране на предприемачеството на територията на СНЦ „МИГ „Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа““.

Предварително Ви благодарим за съдействието и отделеното време!

Инструкция за попълване: Моля, изберете предпочитания от Вас отговор.

1. Имате ли желание да станете предприемач?

☐ Да

☐ Не

2. В каква сфера бихте развили собствен бизнес?

☐ Земеделски дейности

☐ Селски туризъм

☐ Производство на хранителни продукти

☐ Производство на енергия и компост

☐ Развитие на местни

занаятчийски дейности

☐ Търговия с хранителни продукти

☐ Транспортна и/или логистична дейност

☐ Услуги за населението

3. От какво се нуждаете, за да станете предприемач?

☐ Да разработя идеята си

☐ Да придобия предприемачески умения

☐ Намиране на бизнес партньори

☐ Начален капитал

☐ Технически съвети, свързани с производството

☐ Разработване на стратегия за управление и маркетингови стратегии

☐ Информация за потенциала, риска и тенденциите на пазара

☐ Достъп до информация за различни финансови източници

☐ Обучение и консултантска помощ

4. Каква форма на подкрепа бихте искали да получите от Местната инициативна група, ако започнете да развивате стопанска дейност?

☐ Обучения и консултантска помощ

☐ Информация за възможности за финансиране по европроекти и други донори

☐ Консултиране при изготвяне на бизнес планове и пазарни анализи

☐ Предприемане на действия, свързани с разкриване на нови пазарни ниши

www.eufunds.bg

Проект „Изпълнение на Стратегия за ВОМР“,
Решение №РД09-304/04.04.2018г., Споразумение № РД50-34/20.04.2018г.,
СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“

Страница 67 от 68

ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ
СНЦ „МИГ ГЛАВИНИЦА-СИТОВО КРАЙДУНАВСКА ДОБРУДЖА“

5. Къде бихте искали да намирате информация за започване и/или развитие на бизнес?

☐ Браншови организации	☐ Неправителствени и консултантски организации
☐ Специализирани издания	☐ СНЦ „МИГ Главиница – Ситово Крайдунавска Добруджа“
☐ Община Главиница/община Ситово	

6. Кои са мотивиращите фактори, според Вас, за започване и/или развитие на собствен бизнес?

☐ Лична изява, реализация на собствените идеи	☐ Икономическа принуда
☐ Подходящ момент за завоюване на бизнес - територия	☐ Безвъзмездно финансиране по европроекти
☐ Субсидиране от държавата и от други институции	☐ По-високи доходи
	☐ Независимост

7. Кое би Ви попречило да стартирате бизнес на територията на МИГ?

☐ Недостатъчно подкрепяща предприемачество бизнес среда	☐ Липсата на финансиране
☐ Липсата на подходящо образование и професионална квалификация	☐ Прекалено големи изисквания за стартиране на малък бизнес
☐ Не знаете кой може да ви помогне да развиете бизнес идеята си	☐ Намиране на пазари и клиенти
	☐ Намиране на подходящи помещения за производство/услуги

8. Бихте ли кандидатствали с проекти към Стратегията на СНЦ „МИГ Главиница-Ситово Крайдунавска Добруджа“?

☐ Да	☐ Не

9. Вашата възраст е :

☐ До 30 години включително	☐ Над 50 години
☐ Над 30 години до 50 години включително	

10. Вашият пол е:

☐ Мъж	☐ Жена

www.eufunds.bg